

SOCIALPÆDAGOGEN ONLINE

AUTISME

Børnehaven gør familier til eksperter i autisme

'Vi har fået meget mere ro på hverdagen'. Sådan siger en mor til en dreng med autisme, efter at hun har deltaget i et forældretræningsprogram i specialbørnehaven Birken. Forløbet klæder forældre til børn med autisme på til bedre at forstå deres barn

AF SARA MARIE DYNESEN / FOTO: TAO LYTZEN
4. APRIL 2019

Når nye forældre træder ind ad døren til specialbørnehaven Birken i Vodskov nord for Aalborg, har de ofte en vis portion usikkerhed og bekymringer for fremtiden med under frakken. For hvis et barn er visiteret til Birken, betyder det, at der er autisme, ADHD eller en anden udviklingsforstyrrelse i spil - og familierne har typisk været gennem et opslidende udredningsforløb. Et forløb, der måske har ledt til en diagnose, men muligvis ingen egentlige svar på, hvad den betyder for deres barn.

- Når vi møder forældrene første gang, så er de ofte i en tilstand af både krise og sorg. I den situation er det meget vigtigt, at vi, samtidig med at barnet bliver behandlet, også er opmærksomme på familien. De skal have noget viden og nogle værktøjer - og det skal de ikke vente hele og halve år på, siger Tove Lund Thomasen, der er leder i Birken.

For at støtte de nye forældre bedst muligt har Birken udviklet et omfattende forældretræningsprogram. Over fem moduler lærer forældrene alt om autisme, både generelt og i forhold til deres eget barn. De får konkrete værktøjer, undervisning i anerkendte teorier på området og den nyeste viden om autisme, men de får også hands-on erfaring med barnets nye hverdag gennem en praktikdag i børnehaven.

- Vi fik den tanke, at det kunne være fantastisk at lave et forældreprogram, hvor vi giver det bedste af det bedste videre til forældrene. Man skal jo helst have en viden om en udviklingsforstyrrelse, og den manglede. Det handler om at få hjælp, hvor det giver mening, og om at få viden, hvor det giver mening, siger Tove Lund Thomasen.

Alle de små redskaber

Det var med flossede nerver, at Maria Stagis Andersen første gang hilste på personalet i Birken. For to år siden blev sønnen Jonathan visiteret til en plads, selvom han endnu ikke officielt havde fået diagnosen infantile autisme.

Maria Stagis Andersen var træt, frustreret og savnede svar. På den tur gennem systemet, der i sidste ende førte til Birken, følte hun og hendes mand sig overladt til sig selv, og som de fleste andre nye forældre i Birken var hendes viden om autisme begrænset. Hun havde derfor hårdt brug for at vide, hvad Jonathans udfordringer bestod i, og hvordan de kunne håndtere dem som familie.

- Selvom det er min søn, så vidste jeg jo reelt ingenting. Som forældre er det vigtigt at opbygge en basisviden for at kunne arbejde med sit barn. Man vil bare så gerne forstå, hvad det er, der sker inde i ham, fortæller Maria Stagis Andersen.

Til Birkens forældreundervisningsaftener blev hun sammen med de andre forældre klædt på til at mestre et familieliv, hvor det var nødvendigt at skrue på nogle nye knapper. Gennem helt konkrete værktøjer lærte hun, hvordan hun ved hjælp af et simpelt sprogbrug kunne styrke Jonathans forestillingsevne, ligesom hun lærte at kende forskel på et angstanfald i supermarkedet og ganske normal trodsalder.

- Jeg fik bl.a. redskaber til, hvordan man kan tage sit barn med ud at handle. Hvis barnet er non-verbalt, kan man fx få en strimmel med, hvor man viser barnet piktogrammer, så de kan se, hvad der skal foregå. 'Vi skal ud at handle, men vi kommer også hjem igen'. Det er vigtigt for barnet at vide, hvornår det her show slutter, siger Maria Stagis Andersen.

Afsæt i familiens behov

En stor del af forældretræningen handler om at støtte familierne i deres opdragelse af børnene, fortæller Tove Lund Thomasen.

- En del af vores børn har udfordrende adfærd, og her er det vigtigt, at vi lærer forældrene, hvad der er almindelig opdragelse. For meget handler jo om opdragelse. Og når det for disse forældre er usikkert at være i, er det vigtigt, at de får at vide, at det er i orden, at det er dem der bestemmer. Det er en del af den sunde udvikling, siger hun.

Samtidig tager forældreundervisningen udgangspunkt i den enkelte familie og deres behov. Hvis familiens problem er den daglige tur i Netto, så træner socialpædagogerne både familien og barnet i, hvordan man smertefrit kan komme hele vejen frem til kassen.

- Når vi snakker værktøjer, så er det meget visualisering og skemaer, som også bliver trukket med hjem i familierne. Vi underviser fx i, hvordan et simpelt skema kan løse en situation i supermarkedet, når familien er uden at handle. Alle de der dagligdagsting. Det er nogle små redskaber, som vi kan lære fra os. Og det er vi klædt på til herfra, fortæller socialpædagog Kristine Niss-Henriksen.

Vi lytter meget til forældrene og tager afsæt i deres konkrete behov - det duer jo ikke at presse løsninger ned over hovedet på familierne, siger socialpædagog Susanne Hansen.

Mor og far i børnehave

I Birken mener man, at det er alfa og omega, at familierne forstår, hvordan man behandler autisme socialpædagogisk. For at få den socialpædagogiske tilgang ind under huden, deltager forældrene i en praktikdag i børnehaven. Her møder forældrene op sammen med barnet, bliver introduceret til barnets hverdagsprogram og fungerer som barnets primære voksen hele dagen. Pædagogerne træder kun til, hvis der skulle opstå tvivl eller spørgsmål i løbet af dagen.

Fordelen ved denne form for praktik er, at både forældre og socialpædagoger ser nogle andre sider af barnet. Det giver mulighed for at blive klogere på, hvordan pædagogerne sammen med familien kan tackle de udfordringer, der kommer. Samtidig lærer forældrene, hvordan deres barns hverdag ser ud.

- Vi deler viden og indsigt, både når barnet er sammen med os, men også når vi ser, hvordan forældrene er sammen med barnet. De fleste af vores børn har en anden adfærd i børnehaven, end de har derhjemme. Vi kan få de to verdener til at smelte sammen på grundlag af den viden og indsigt, forældrene får gennem praktikken, siger Tove Thomasen.

Praktikken og de andre moduler er en øjenåbner for mange forældre, der griber lejligheden til at udveksle erfaringer på kryds og tværs. Samtidig åbner mange op for, at det ikke er lig med en ufleksibel og kontrolleret hverdag at have en specialpædagogisk tilgang til sit barn.

- Mange er bange for struktur, men man bliver nødt til at have en ramme omkring børnene. Når de har været i praktik hos os, så opdager de, at det ikke er så slemt, for man kan sagtens tage fra og fylde på i den ramme, siger socialpædagog Susanne Hansen.

Som forældre er det vigtigt at opbygge en basisviden for at kunne arbejde med sit barn. Man vil bare så gerne forstå, hvad det er, der sker inde i ham

Maria Stagis Andersen, mor til Jonathan

PLEJEFAMILIE FIK SUPERVISION

Birken har også givet supervision til en plejefamilie, der fik et rådgivningsforløb på omkring ti samtaler, selv om plejebarnet ikke går i Birken.

"Det var meget positivt. Vi fik en større forståelse for vores plejebarn og nogle gode redskaber til at hjælpe barnet. Fx er det vigtigt at vi tænker forud, skaber struktur og sikrer at dagene er ens," fortæller familieplejer Lena Pedersen.

Hun anbefaler andre med plejebørn med autisme til at efterspørge supervision og rådgivning.

Birken tilbyder rådgivning til blandt andre familieplejere i hele landet, og man skal ansøge Viso for at få et forløb. Læs mere.

Videndeling højner niveauet

Det ambitiøse forældreprogram stiller ikke kun krav til familiernes engagement, men i høj grad også til de ansatte på Birken. Hvis man vil arbejde som socialpædagog her, er det et krav, at man er indstillet på at udbygge sin viden. Derfor er alle pædagoger uddannede i neuropædagogik og neuropsykologi.

En del af de ansatte er også uddannede i kognitiv terapi, og alle medarbejdere deltager hvert år på konferencer for at blive klogere på deres fagområde.

- Vi er godt klædt på til at varetage undervisningen. Vi har en supervisionsuddannelse, og er alle uddannede indenfor TEACCH (amerikansk metode, der oversat betyder: Behandling og undervisning af autistiske og kommunikationshandicappede børn, red.), som er den pædagogiske ramme, vi bruger i børnehaven. Det er desuden nemmere at rådgive børn og forældre, når man kender dem, frem for hvis en konsulent kommer udefra, siger Kristine Niss-Henriksen.

Maria Stagis Andersen er overbevist om, at børnehavens indsats har reddet hendes familieliv - fordi hun nu bedre forstår sin søn Jonathan.

Jordnær forældreinddragelse

For at gøre forældretræningsprogrammet så jordnært som muligt sørger socialpædagoger og leder for, at familierne bliver inddraget på en måde, der stemmer overens med deres eget virkelighedsbillede, og at de er med hele vejen. Det er nemlig uhyre vigtigt, at processen ikke bliver presset ned over hovederne på forældrene, men at barnets fremtid derimod skabes sammen med familien.

Helt konkret betyder det, at barnet og familierne får de værktøjer, der er nødvendige for at tackle de konflikter, problematikker og dilemmaer, der fylder hos familierne her og nu.

- Vi bliver nødt til at lytte til forældrene for at få en fornemmelse af, hvad de har brug for, og hvor de er i deres livssituation og rent følelsesmæssigt. Vi vil aldrig presse løsninger ned over hovedet på familien, for det ville aldrig fungere, siger Susanne Hansen.

Derfor er socialpædagogerne også nødt til at være omstillingsparate, siger hun.

- Vi bliver nødt til hele tiden at have den faglige rygsæk på og komme med viden og eksempler på, hvordan vi gør tingene. Vi lytter og forholder os til, hvad der rører sig lige nu i det her hjem. Og når familierne så er klar til at lave ændringer, så står vi klar og kan hjælpe med det samme.

Hele pakken

I dag er Maria Stagis Andersen langt fra den krisetilstand, hun befandt sig i, da Jonathan startede i Birken. Og hun er overbevist om, at børnehavens indsats har reddet hendes familieliv. Siden hun deltog i forældreprogrammet, har der ikke været andre involverede i Jonathans behandling end Birkens pædagoger, og hun har ikke haft brug for støtte fra kommunen - heller ikke til kurser eller hjælp i hjemmet. Selv mener Maria Stagis Andersen, at den støtte, hun får i børnehaven, er hele pakken.

- Der er ikke den forstyrrelse i hverdagen med, at der kommer alle mulige ind i hjemmet. Der er børnehaven, og så er der derhjemme. Det er det, vi så forholder os til. Det giver ro til at man også kan leve livet.

FORÆLDRETRÆNING I BIRKEN

Specialbørnehaven Birken er en §32 børnehave i Aalborg Kommune med plads til 32 børn.

Børnehavens forældreprogram blev startet for fire år siden for forældre, og er nu også udvidet til at omfatte undervisning målrettet bedsteforældre.

Programmet består af fem moduler:

1. Temaaften, hvor forældre får grundlæggende viden om udviklingsforstyrrelser og viden om det enkelte barns vanskeligheder og ressourcer, samt viden om den pædagogiske behandling.
2. Temaaften, hvor forældre får praktiske værktøjer til hjælp i familien, herunder visualisering gennem piktogrammer og skemaer.
3. Temaaften om udfordrende adfærd med oplæg og åben dialog blandt forældrene.
4. Praktikdag, hvor forældrene er med barnet i børnehaven.
5. Supervision i forælderrollen. Opsamling, hvor forløbet og de næste skridt drøftes.

